

KARTLÄGGNING AV DAGVERKSAMHETER I STOCKHOLMS STAD

Åsa von Berens
Sarah Wallcook
Elin Jakobsson
Charlotta Ryd

Rapport 2026:1
ISSN 1401-5129

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum är ett kunskapscentrum stiftat av Stockholms stad och Region Stockholm. Vi arbetar för att förbättra äldre personers levnadsbetingelser genom att tillvarata och praktiskt omsätta erfarenheter och forskningsresultat inom områden av särskild betydelse för äldres situation i samhället. Vi genomför forskning och utveckling i egen regi, eller i samarbete med eller på uppdrag av kommuner och andra organisationer.

*Läs mer om vår verksamhet på **aldrecentrum.se**. Där hittar du också våra rapporter i digital form.*

Kartläggning av dagverksamheter i Stockholms stad

Rapport 2026:1

Åsa von Berens, Sarah Wallcook, Elin Jakobsson och Charlotta Ryd

ISSN 1401-5129

© Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum

Citera oss och sprid gärna våra rapporter, men ange alltid källan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	5
INTRODUKTION	6
DAGVERKSAMHETENS ROLL I EN FÖREBYGGANDE OCH KUNSKAPSBASERAD SOCIALTJÄNST	6
DAGVERKSAMHETER I STOCKHOLM STAD	7
<i>Demensinriktning</i>	7
<i>Social inriktning</i>	8
<i>Transport</i>	8
SYFTE MED KARTLÄGGNINGEN	8
METOD	9
DATAMATERIAL	9
<i>Deskriptiv statistik</i>	9
<i>Enkätundersökning</i>	10
<i>Intervjuer och dialogmöten</i>	10
BEGRÄNSNINGAR I KARTLÄGGNINGEN	11
ANALYSER	12
<i>Kvantitativ analys</i>	12
<i>Kvalitativ analys</i>	12
<i>Integrering av resultat</i>	13
RESULTAT	15
<i>Värde och central utmaning</i>	15
<i>Ojämn fördelning av platser</i>	17
<i>Ansträngd ekonomi</i>	20
<i>Brister i transport</i>	22
<i>Förändrad målgrupp och variationer i gästers behov</i>	23
<i>Variation i lokalernas ändamålsenlighet</i>	25
<i>Behov av fortlöpande kompetensutveckling</i>	27
<i>Behov av stärkt samverkan och samsyn på insatsen</i>	29
DISKUSSION	32
SLUTORD	35
TACK	35
REFERENSER	36
BILAGOR	38
BILAGA 1. BESKRIVANDE STATISTIK ÖVER TILLGÅNG OCH BESLUT OM DAGVERKSAMHET	38
BILAGA 2. SVARSRAPPORTERING FRÅN ENKÄT	38
BILAGA 3. SEMISTRUKTURERAD INTERVJUGUIDE DAGVERKSAMHETER	39
BILAGA 4. SEMISTRUKTURERAD INTERVJUGUIDE BISTÅNDSHANDLÄGGARE	40

SAMMANFATTNING

I denna rapport har vi kartlagt dagverksamheterna i Stockholms stad. Syftet är att ge en samlad bild av verksamheterna, belysa om tillgången är jämlik och tillräcklig, vilka förutsättningar som råder, samt hur biståndsbedömningen påverkar den enskildes möjligheter att få sina behov tillgodosedda. Kartläggningen har även haft som mål att identifiera de utvecklingsbehov som verksamheterna själva lyfter fram.

Underlaget bygger på en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder. Detta inkluderar analys av statistik, en enkät till samtliga dagverksamheter samt intervjuer med personal och dialogmöten med biståndshandläggare. Tillsammans ger detta en bred bild av hur dagverksamheterna är organiserade och fungerar.

Resultaten visar att dagverksamhet är en viktig insats inom äldreomsorgen. Den bidrar till social samvaro, meningsfulla aktiviteter och struktur i vardagen – och avlastning för anhöriga. Samtidigt framträder en central utmaning: att med begränsade resurser möta behoven hos personer med olika och ofta komplexa och föränderliga förutsättningar.

Kartläggningen visar också att det finns variationer i tillgång och förutsättningar mellan olika delar av staden. Sammantaget pekar resultaten på behov av fortsatt utveckling, särskilt när det gäller tillgänglighet, jämlikhet och individanpassning.

Kartläggningen genomfördes under 2025 av Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum, på uppdrag av äldreförvaltningen i Stockholms stad. Inom ramen för uppdraget har en separat rapport levererats till äldreförvaltningen.

INTRODUKTION

Dagverksamhet är en insats enligt socialtjänstlagen som erbjuder äldre personer social samvaro, meningsfulla aktiviteter, omsorg och stöd utanför det egna hemmet, och som samtidigt kan ge avlastning för anhöriga. Insatsen vänder sig till personer som, av olika skäl, inte längre kan vara lika aktiva i det dagliga livet utan stöd (Socialstyrelsen 2020).

Den vanligaste inriktningen i Sverige är dagverksamhet för personer över 65 år med demenssjukdom. Det finns även dagverksamheter som riktar sig till personer under 65 år med kognitiv sjukdom samt verksamheter med social inriktning. I takt med att den äldre befolkningen ökar och allt fler bor kvar i ordinärt boende längre har behovet av dagverksamhet vuxit. Under 2024–2025 hade cirka 11 000–11 500 personer över 65 år beslut om dagverksamhet (Socialstyrelsen 2025).

Dagverksamhetens roll i en förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst

Den nya socialtjänstlagen (Socialtjänstlag (2025:400)) betonar en mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst, med ökat fokus på tidiga och individbaserade insatser. Dagverksamhet, som erbjuder insatser med fokus på social samvaro, struktur och stöd till gäster och deras anhöriga, har därmed en tydlig roll i att bidra till lagens intentioner.

Utöver lagstiftningen betonas dagverksamhetens betydelse även i den nationella demensstrategin (Socialdepartementet 2025) och i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom (Socialstyrelsen 2017). Dessa styrdokument framhåller vikten av personcentrerad, samordnad och evidensbaserad vård och omsorg. I detta ingår att erbjuda anpassade miljöer och meningsfulla aktiviteter som kan främja livskvalitet, bidra till bibehållna funktioner och motverka ensamhet.

I linje med riktlinjerna ska dagverksamhet särskilt stödja personer med mild till måttlig demenssjukdom, ge struktur i vardagen och fungera som ett komplement till andra insatser. Både strategin och riktlinjerna lyfter dessutom betydelsen av anhörigstöd och avlastning, vilket dagverksamheten kan bidra till genom sin nära kontakt med både den enskilde och dennes nätverk.

Dagverksamheter i Stockholm stad

I Stockholm stad finns (december 2025) totalt 28 dagverksamheter. Av dessa drivs 21 i kommunal regi, sex i privat regi upphandlade enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV), samt en verksamhet som driftentreprenad upphandlad enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Samtliga verksamheter med social inriktning bedrivs i kommunal regi.

I Stockholms stad är dagverksamhet en insats som beviljas efter biståndsbedömning, där den enskilde ansöker hos stadsdelsförvaltningens beställarenhet. Därefter genomför biståndshandläggare en utredning och behovsbedömning, och fattar beslut om dagverksamhet och dess omfattning, exempelvis antal dagar per vecka. När beslut fattats skickas en beställning till utföraren, det vill säga dagverksamheten.

Stockholms stad tillämpar ett valfrihetssystem, vilket innebär att personer med beslut om dagverksamhet har rätt att välja utförare bland stadens godkända verksamheter. För personer som inte kan eller vill göra ett aktivt val finns ett ickevalsalternativ. I Stockholm stad tillämpas då närhetsprincipen, vilket innebär att plats erbjuds på den dagverksamhet som ligger närmast den enskildes bostad, motsvarar den enskildes behov och som vid det aktuella tillfället har en ledig plats (Stockholms stad 2024). Dagverksamheter i staden ska hålla öppet vardagar under minst sex timmar per dag.

De flesta dagverksamheter i Stockholms stad är inriktade på personer över 65 år med demenssjukdom, men vissa verksamheter tar även emot personer under 65 år med kognitiv sjukdom. Det finns även dagverksamheter med social inriktning för äldre som behöver stöd i vardagen av andra skäl än demenssjukdom.

Demensinriktning

Av Stockholms stads 28 dagverksamheter har 24 demensinriktning. Huvudsyftet med verksamheterna är att erbjuda social stimulans, meningsfulla aktiviteter och att skapa en fast struktur i vardagen för deltagarna (Socialstyrelsen 2020). Dagverksamhet fungerar som ett komplement till hemtjänst och andra stödinsatser och syftar till att ta vara på individens resurser genom personcentrerade och anpassade aktiviteter. Aktiviteterna

kan exempelvis omfatta gemensamma måltider, social samvaro, fysisk aktivitet, musik, hantverk och vardagliga sysslor – insatser som kan bidra till bibehållna funktioner, stärkt självkänsla och ökad livskvalitet.

Social inriktning

Det finns fyra dagverksamheter med social inriktning i staden. Dessa riktar sig till äldre personer som bor i ordinärt boende och som har behov av stöd, struktur eller regelbunden social samvaro, utan att en demensdiagnos nödvändigtvis föreligger. Syftet är att bryta social isolering, främja välbefinnande och skapa en meningsfull vardag genom aktiviteter som stärker fysiska, psykiska och sociala förmågor. Verksamheterna erbjuder ofta gemensamma måltider, samtal, kulturinslag, promenader och skapande aktiviteter. Enligt Stockholms stads riktlinjer beviljas dagverksamhet med social inriktning när sociala och aktivitetsskapande behov inte kan tillgodoses genom öppna mötesplatser.

Transport

För personer som beviljas dagverksamhet i Stockholms stad ingår vid behov transport till och från verksamheten. Detta gäller såväl dagverksamhet med demensinriktning och med social inriktning. Resor bekostas av respektive stadsdelsförvaltning, som även ansvarar för beställning och samordning av transporterna. Endast transportörer som staden har avtal med anlitas.

Syfte med kartläggningen

Syftet med kartläggningen som vi presenterar i denna rapport är att ge en samlad bild av dagverksamheterna i Stockholms stad, belysa om tillgången är jämlik och tillräcklig, vilka förutsättningar som råder inom verksamheterna, samt hur biståndsbedömningen påverkar den enskildes möjligheter att få sina behov tillgodosedda. Kartläggningen har även syftat till att identifiera de utvecklingsbehov som verksamheterna lyfter fram.

Stiftelsen Äldrecentrum genomförde kartläggningen under 2025 på uppdrag av äldreförvaltningen i Stockholms stad. Inom ramen för uppdraget har vi levererat en separat rapport till äldreförvaltningen.

METOD

Denna kartläggning bygger på en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder. Tillsammans ger de en bred bild av hur dagverksamheter i Stockholms stad är organiserade och fungerar, samt hur både personal och biståndshandläggare beskriver sina förutsättningar och behov. Vårt arbete omfattade insamling av statistik, en enkät till samtliga dagverksamheter samt fördjupande samtal i form av intervjuer och dialogmöten.

Tidigt i processen knöt vi en referensgrupp till arbetet. Gruppen bestod av tre chefer från kommunala och privata dagverksamheter, en kvalitetsobservatör från äldreförvaltningen samt en representant från Svenskt demenscentrum. Referensgruppen fungerade som bollplank under kartläggningen och bidrog med synpunkter på metodupplägg, enkätfrågor och intervjuguider. Vi bedömer att detta stärkte materialets relevans och användbarhet.

Datamaterial

Deskriptiv statistik

För att få en övergripande bild av dagverksamheternas struktur, använde vi flera statistiska underlag. Vi hämtade information från Stockholms stads och verksamheternas webbplatser, och kompletterade den med data från SNAC Stockholm Äldreomsorg. SNAC Stockholm Äldreomsorg bygger på regelbundna uttag ur verksamhetssystemet Paraplyet, där biståndshandläggare dokumenterar beslut om insatser (von Berens m fl 2025).

Vi använde informationen från webbplatserna för att kartlägga driftsform, inriktning, antal platser och geografisk placering. Antalet platser ställdes i relation till antalet invånare över 65 år i respektive stadsdel, med stöd av befolkningsstatistik för Stockholm från 2024 och 2025.

Från SNAC Stockholm Äldreomsorg använde vi uppgifter om personer som fått beslut om dagverksamhet under perioden 2015–2024. Materialet omfattade uppgifter om kön, ålder, boendestatus samt om beslutet avsåg dagverksamhet med demens- eller social inriktning. Det inkluderade även biståndshandläggarnas registrering av individens kognitiva förmåga och bedömning av behov av stöd i personliga aktiviteter i dagligt liv (PADL),

det vill säga påklädning, toalettbesök, dusch, förflyttning och måltider (Katz 1983). Kognitiv förmåga bedöms i fyra nivåer (ingen, lätt, svår eller mycket svår nedsättning), enligt en förkortad version av Bergerskalan (Berger 1980).

För analysen av beslut som fattades under 2024 använde vi samtliga bifallsbeslut, fördelade per stadsdel. Vi baserade bedömda behov och beviljad omfattning på det första beslutet varje person fick under året, oavsett om det avsåg ett nytt beslut eller en förlängning.

I analysen av personer med stora omsorgsbehov under perioden 2015–2024 inkluderade vi ett beslut per person och år, och endast beslut om dagverksamhet med demensinriktning. Stora omsorgsbehov definierades som svår eller mycket svår kognitiv nedsättning, eller behov av stöd i minst fyra PADL.

Enkätundersökning

För att fånga dagverksamheternas egen bild av förutsättningar och utvecklingsbehov skickade vi en digital enkät till cheferna för stadens 28 dagverksamheter. Enkäten togs fram av Stiftelsen Äldrecentrum i dialog med referensgruppen, som bidrog med synpunkter på frågornas begriplighet och enkätens omfattning.

Den slutliga enkäten bestod av åtta avsnitt med totalt 60 frågor och administrerades digitalt via verktyget esMaker i augusti 2025. För att öka svarsfrekvensen skickade vi ut påminnelser under insamlingsperioden.

Intervjuer och dialogmöten

För att fördjupa förståelsen av dagverksamheternas arbete och förutsättningar genomförde vi besök på fem dagverksamheter, i både kommunal och privat regi, i olika delar av staden. Urvalet gjordes för att spegla variationen i driftsform och geografisk placering.

Varje besök varade cirka 90 minuter och omfattade en semistrukturerad intervju med en eller flera medarbetare. Intervjuerna följde en intervjuguide med tio frågeområden, framtagna med stöd av referensgruppen (bilaga 3). Under besöken förde vi anteckningar och observationsnoteringar, och spelade in intervjuerna för senare transkribering. I tabell 1 presenterar vi de verksamheter vi besökte.

Tabell 1. Fem besökta dagverksamheter

Dagverksamhet	Stadsdel	Inriktning	Regiform	Intervju med
1	Ytter	Demens	Kommunal	Två personal och en enhetschef
2	Ytter	Demens	Privat	En personal
3	Ytter	Demens	Kommunal	En personal och en enhetschef
4	Inner	Demens	Kommunal	En personal
5	Inner	Social	Kommunal	Två personal

Utöver platsbesöken genomförde vi en telefonintervju med en enhetschef för en privat dagverksamhet med demensinriktning. Intervjun följde samma intervjuguide som vid besöken och ingick i den kvalitativa analysen.

För att fånga biståndshandläggarnas perspektiv genomförde vi två digitala dialogmöten, vardera cirka 75 minuter långa, med handläggare från tio av stadens elva stadsdelar. Vid det första mötet deltog två innerstadsdelar och två ytterstadsdelar, och vid andra mötet deltog en innerstadsdel och fem ytterstadsdelar. Mötena modererades av två utredare och utgick från en semistrukturerad frågeguide (bilaga 4). Dialogmötena spelades in, transkriberades och inkluderades i den kvalitativa analysen.

Begränsningar i kartläggningen

Denna kartläggning har ett antal begränsningar som är viktiga att ha i åtanke vid tolkning av resultatet.

Uppgifter från SNAC Stockholm Äldreomsorg bygger på systematiskt registrerad information från stadens dokumentationssystem. Datamaterialet är heltäckande i den meningen att alla beslut om beviljad dagverksamhet är tillgängliga och att systematiskt registrerade uppgifter finns för varje beslut. Däremot är information som dokumenterats i fritext i beslutsunderlagen inte tillgängliga för analys.

Vissa statistiska uppgifter i rapporten avser 2024, och förändringar kan ha skett sedan dess.

Det har inte varit möjligt inom ramen för kartläggningen att bedöma i vilken utsträckning tillgången till dagverksamhetsplatser i staden motsvarar det faktiska behovet i befolkningen.

Kartläggningen omfattar ett begränsat antal verksamheter och deltagare, vilket kan innebära att vissa respondenter upplever att deras svar är möjliga att identifiera, trots att materialet hanterats och redovisats på grupp-nivå. Enkäten innehöll inte specifika frågor om ersättningsnivåer, vilket begränsar möjligheterna att dra mer detaljerade slutsatser om de ekonomiska förutsättningarna.

Gästers och anhörigas perspektiv ingick inte i kartläggningen, vilket innebär att viktiga erfarenheter från brukare och närstående saknas. Eftersom antalet dagverksamheter med social inriktning är begränsat i förhållande till demensinriktade verksamheter riskerar deras specifika förutsättningar och utmaningar att framträda mindre tydligt i resultaten.

Analys

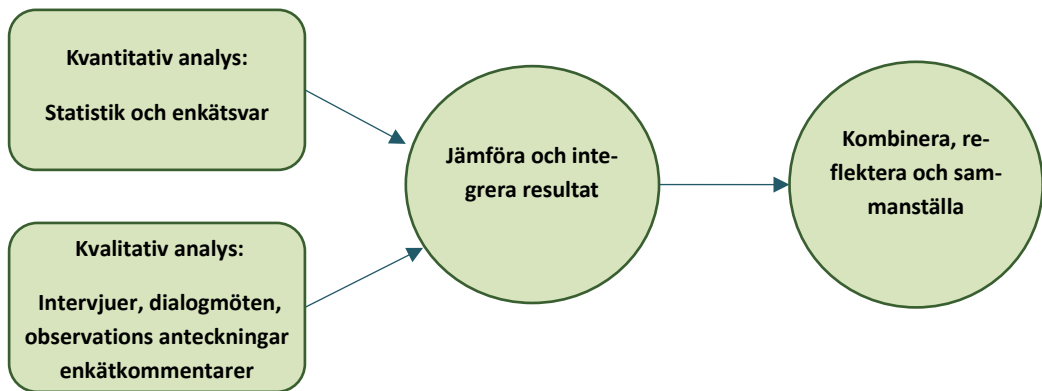
Kvantitativ analys

Den kvantitativa analysen bestod av sammanställning och jämförelse av de statistiska uppgifter som ingick i datamaterialet. Med deskriptiv statistik beskriver vi hur beslut och enkätresultat fördelades mellan olika stadsdelar och verksamhetstyper. Med gruppvisa jämförelser, exempelvis mellan innerstad och ytterstad samt mellan kommunala och privata verksamheter, identifierade vi variationer i omfattning, inriktning och bedömda behov bland de sökande som beviljats dagverksamhet.

Analysen gav en översiktlig bild av mönster i materialet och fungerade som ett underlag för tolkning och fördjupning av de kvalitativa resultaten från intervjuer och dialogmöten, och bidrog till att sätta dessa i ett bredare sammanhang.

Kvalitativ analys

Vi analyserade intervjuerna, dialogmötena och fritextsvaren i enkäten tematiskt. Först analyserade vi materialet från dagverksamheterna, och identifierade återkommande mönster och preliminära kategorier. Därefter analyserade vi biståndshandläggarnas perspektiv, vilket bidrog till att

Figur 1. Schematisk bild av hur kvantitativa respektive kvalitativa data analyserades separat, integrerades och kombinerades

komplettera och fördjupa de framväxande kategorierna. I nästa steg formulerade vi en huvudkategori som fångade det övergripande temat i materialet.

I vissa delar av sammanfattningsarbetet använde vi en språkmodell för maskininlärning¹ som stöd, exempelvis för att samla, strukturera och kondensera textmaterial. Vi utförde dock all analys och tolkning själva, och materialet granskades noggrant mot originaldata för att säkerställa att beskrivningarna stämde överens med deltagarnas faktiska utsagor. Vi använde utvalda citat för att förankra analysen i deltagarnas egna berättelser. Under hela analysprocessen jämförde vi de växande kategorierna kontinuerligt med det underliggande materialet för att säkerställa att tolkningarna var välgrundade.

Integrering av resultat

Vi analyserade de kvantitativa resultaten från statistiken och enkäten tillsammans med de kvalitativa resultaten från intervjuer, dialogmöten och fritextsvar (se figur 1). Genom denna integrering kunde vi skapa en samlad och nyanserad bild av dagverksamheternas förutsättningar och utvecklingsbehov.

Integreringen innebar att de kvantitativa och kvalitativa resultaten jämfördes och relaterades till varandra under analysarbetet (Fetters m fl

¹ Microsoft (2025). Microsoft Copilot (GPT-5).

20013). I flera fall väckte de kvalitativa resultaten nya frågor som föranledde fördjupade analyser av enkätmaterialen. Exempelvis, när intervjuerna visade skillnader i hur privata respektive kommunala verksamheter beskrevs, delade vi upp motsvarande enkätdata för att möjliggöra mer nyanserade jämförelser.

Den integrerade analysen bidrog till en mer sammanhållen och mångfacetterad bild av dagverksamheternas förutsättningar och lade grunden till att identifiera centrala utvecklingsområden. För att illustrera resultat av den integrerade analysen använder vi kombinerade resultatöversikter (så kallade *joint displays*), där kvantitativa och kvalitativa resultat presenteras sida vid sida. Syftet är att synliggöra hur olika datakällor kompletterar varandra och belyser samma fenomen ur olika perspektiv. Genom denna presentation är det möjligt att både identifiera överensstämmelser och tydliggöra skillnader mellan resultaten (Fetters och Tajima 2022).

RESULTAT

I denna rapport presenterar vi resultaten från kartläggningens integrerade analys. Under respektive resultatdel redovisar vi delar av data-materialet som legat till grund för analysen i kombinerade resultatöversikter. För att synliggöra kvalitativa aspekter i de kombinerade resultaten inkluderar vi citat och fritextsvar från personal på dagverksamheter (benämns som *personal*) respektive biståndshandläggare.

Underlaget från den deskriptiva statistiken och enkätundersökningen finns tillgängligt digitalt i bilaga 1 och 2 på Stiftelsen Äldrecentrums hemsida².

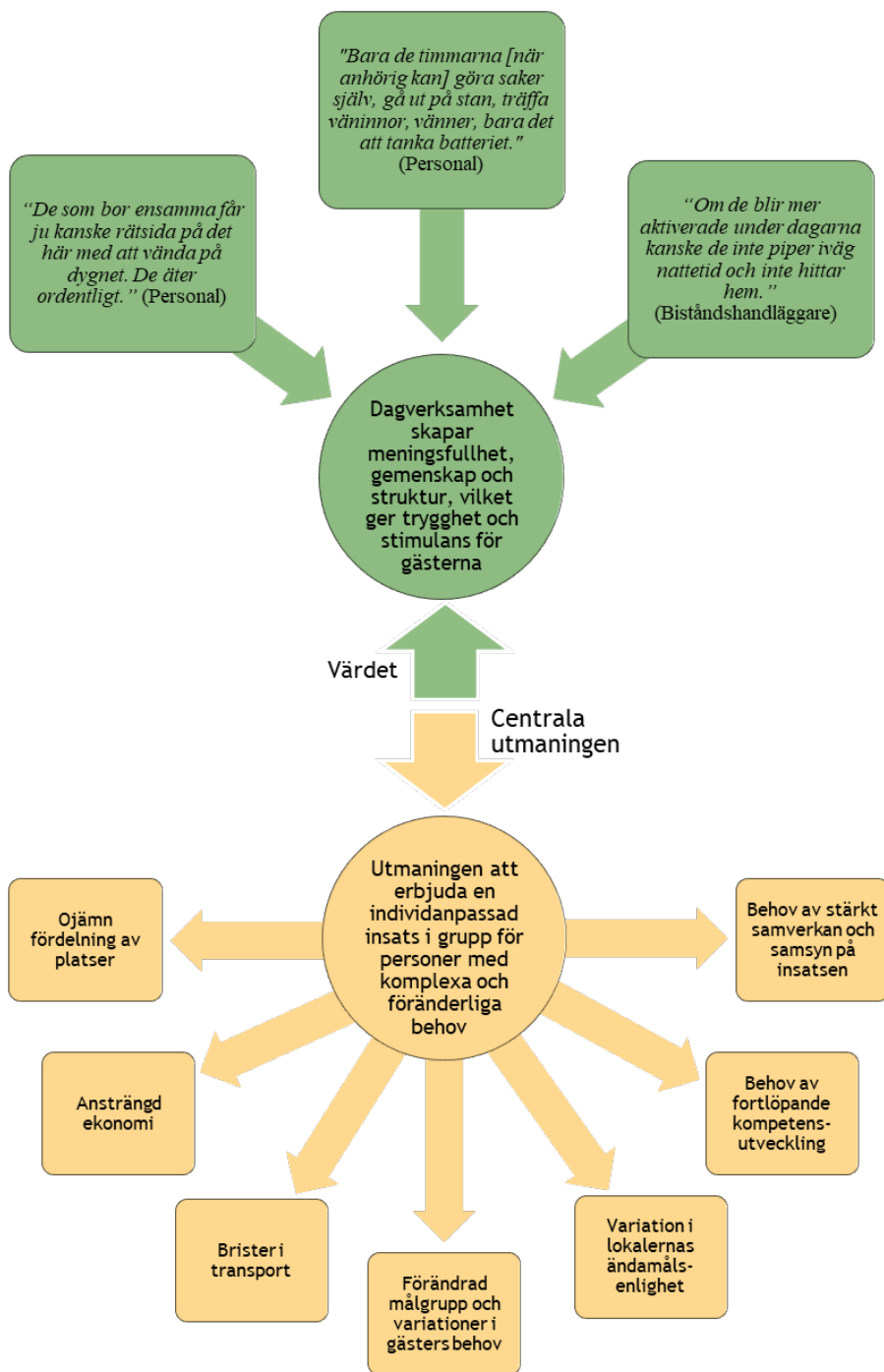
Värde och central utmaning

Analysen visar att dagverksamhet är en värdefull insats, som skapar meningsfullhet, social gemenskap och struktur för gästerna, vilket bidrar till trygghet och stimulans. Verksamheterna jobbar aktivt med att anpassa sig efter gästers behov och önskemål, och skapa möjligheter för deras delaktighet. Verksamheter beskriver att de eftersträvar en familjär atmosfär där gästerna stöttar varandra och känner sig trygga. För många är dagverksamhet en förutsättning för kvarboende i det egna hemmet och de gemensamma måltiderna utgör en viktig del i detta. För personer som lever ensamma beskrivs verksamheten utgöra ett särskilt viktigt socialt sammanhang, och för anhöriga ett betydelsefullt stöd i form av avlastning och möjlighet till återhämtning. Dagverksamhet främjar dessutom aktivitet och rutiner, vilket kan ha en skyddande funktion för personer med demenssjukdom.

Samtidigt identifierade vi, baserat på personalens och biståndshandläggarnas erfarenheter, en central utmaning: att med begränsade resurser erbjuda en tillgänglig och individanpassad gruppverksamhet för personer med komplexa och föränderliga behov. Ett antal centrala aspekter av denna utmaning identifierades också, aspekter där det finns behov av utveckling och som är avgörande för att dagverksamheterna ska kunna erbjuda en tillgänglig, jämlik och individanpassad verksamhet av god kvalitet (se figur 2).

²Bilaga 1. Beskrivande statistik över tillgång och beslut om dagverksamhet. https://aldrecentrum.se/wp-content/uploads/2026/06/260608_Rapport_Dagverksamhet_2026_Bilaga_1.pdf

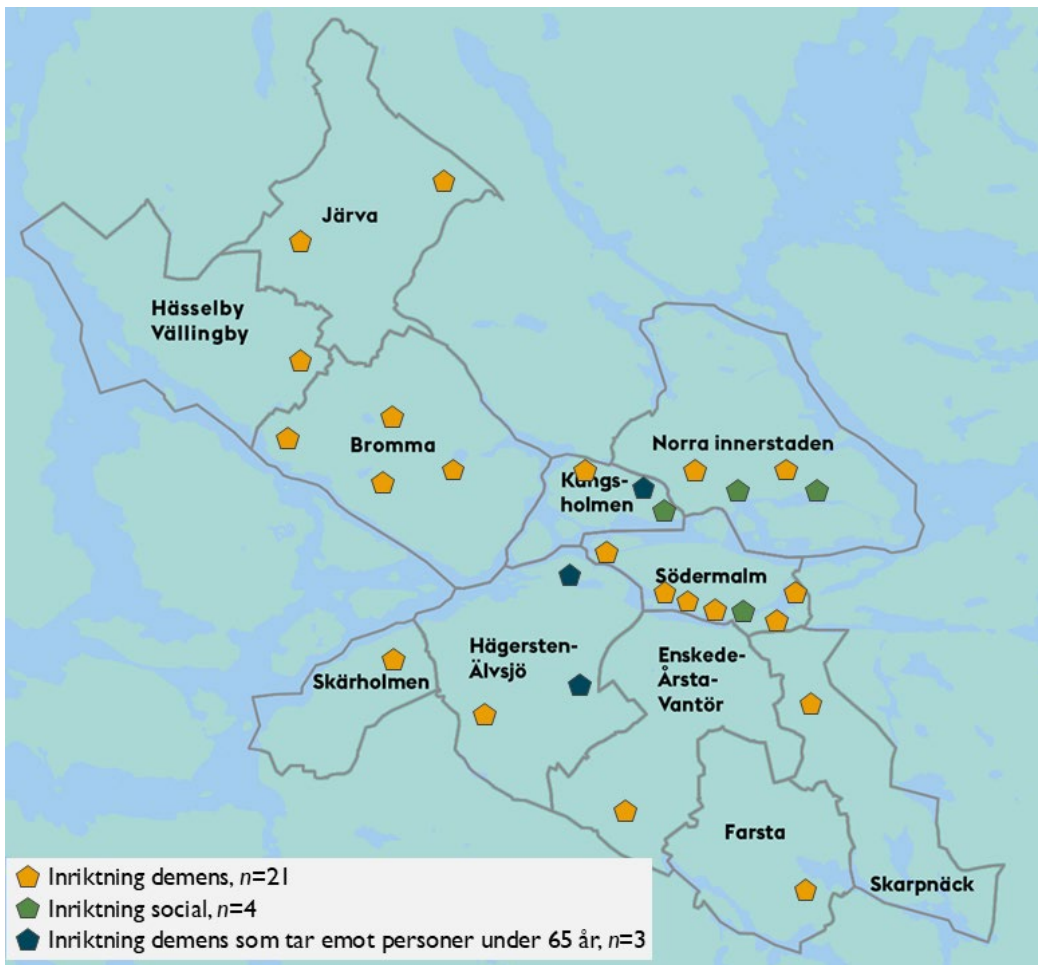
Bilaga 2. Svarsrapportering från enkät. https://aldrecentrum.se/wp-content/uploads/2026/06/260608_Rapport_Dagverksamhet_2026_Bilaga_2.pdf

Figur 2. Dagverksamhets värde med citatexempel från intervjuer samt den centrala utmaningen uppdelad i sju aspekter som kom fram i den integrerade analysen.

Ojämn fördelning av platser

Dagverksamheterna är ojämnt fördelade i staden, där hälften av alla verksamheter och samtliga med social inriktning är placerade i innerstaden (figur 3). Antalet platser varierar även mellan stadsdelar när platstillgången relateras till antalet invånare över 65 år i respektive stadsdel (tabell 3). Personer kan välja en dagverksamhet i en annan stadsdel än den man bor i men geografiskt avstånd har betydelse, en biståndshandläggare uttrycker: *”Om det blir jättelånga resor... det funkar nog inte med att de ska sitta och samåka heller.”* (Biståndshandläggare)

Figur 3. Placering av dagverksamheter i Stockholms stads stadsdelar, augusti 2025.

Tabell 2. Antal platser på dagverksamheter år 2025, per stadsdel samt antal platser per 1000 invånare 65 år eller äldre. Källa Stockholm.se samt Statistik om Stockholm. Basområdeslistan årsrapport 2025.

Stadsdel	Antal platser	Antal platser per 1000 invånare 65+
Bromma	67	5,3
Enskede Årsta Vantör	30	2,2
Farsta	34	3,5
Hägersten-Älvsjö	51	2,9
Hässelby - Vällingby	34	3,0
Skarpnäck	21	3,1
Skärholmen	15	2,9
Järva	12	1,0
Ytterstadsdelar	264	3,0
Kungsholmen	47	3,7
Norra innerstaden	68	2,3
Södermalm	117	4,5
Innerstadsdelar	232	3,4
Totalt	496	3,2

Under 2024 hade totalt 1 595 personer beslut om beviljad dagverksamhet i staden, 1 392 hade beslut om demensinriktning och 203 social inriktning. Antalet individer som beviljades dagverksamhet, antingen genom ett nytt eller ett fortsatt beslut, varierade mellan stadsdelarna. De två stadsdelar som har högst tillgång till platser i den egna stadsdelen är också de som fattat flest beslut om dagverksamhet i relation till befolkning 65+ (bilaga 1, tabell 4).

Det vanligaste beslutet om dagverksamhet avsåg två dagar per vecka (48%), följt av en dag per vecka (27%). Med undantag för en stadsdel var detta mönster likartat över stadsdelarna (se bilaga 1, tabell 4). En större andel av de som beviljats dagverksamhet med social inriktning hade beslut om en dag per vecka, jämfört med demensinriktad dagverksamhet.

Tabell 3. Kombinerad resultatöversikt över tillgång till dagverksamheter med inriktning demens i inner- och ytterstadsdelar. Tabellen visar medelvärde, samt högsta och lägsta värde.

Kvantitativa

Dagverksamhet med inriktning demens inom	Andel gäster från stadsdelen	Antal personer i kö*	Beviljad omfattning (antal dagar i veckan)
Innerstadsdel (n=8)	72.4% (37–99%)	20.4 (1–52)	2.0 (1.9–2.3)
Ytterstadsdel (n=12)	89% (68–100%)	8.7 (0–61)	2.2 (2.0–2.5)
Totalt (n=20)	82% (37–100%)	12.5 (0–61)	2.2 (1.9–2.5)

Kvalitativa

"De har jättelånga köer båda två och flera månaders väntetid." (Biståndshandläggare)

"De kanske inte längre tycker att det är relevant att börja när de blir erbjudna [plats i dagverksamhet]." (Biståndshandläggare)

*n=2 verksamheter uppgav att de inte vet hur många som står i kö

Personal och biståndshandläggare beskriver långa kötider som ett återkommande problem, och köerna är generellt längre i innerstaden. Detta trots att innerstaden har fler dagverksamhetsplatser per tusen invånare över 65 år jämfört med de flesta ytterstadsdelar (tabell 4). Kötiden till dagverksamhet tycks därmed inte vara relaterad till antalet platser i stadsdelen.

Biståndshandläggarna uppger att de ofta har begränsad insyn i den faktiska köstatusen, vilket försvårar planering och vägledning. De beskriver att långa väntetider kan innebära att insatsen inte längre är aktuell när en plats väl erbjuds, och systemet uppfattas som otydligt och svårt att överblicka.

Handläggarna beskriver att valfriheten visserligen ger personer möjlighet att välja verksamhet, men att långa köer gör att många accepterar den plats där tillgång finns, även om det till exempel kan innebära längre resor än önskat. Kötidernas längd uppges även påverkas av hur välkända dagverksamheter är och vilket rykte de har.

Bland gästerna vid demensinriktade dagverksamheter bodde i genomsnitt 82 procent i samma stadsdel som verksamheten är placerad. Här framträder en skillnad mellan ytter- och innerstadsdelar, där verksamheterna i innerstaden i högre utsträckning hade gäster från andra stadsdelar. För de fyra socialt inriktade dagverksamheterna, som samtliga är belägna i innerstadsdelar, varierade andelen gäster från den egna stadsdelen mellan 15 och 75 procent.

Ansträngd ekonomi

De flesta dagverksamheter beskriver att de kan upprätthålla kvalitet utifrån avtal och uppdrag, men att ekonomiska begränsningar skapar utmaningar som har en påtaglig påverkan på verksamheterna (tabell 5). Ersättningen per gäst beskrivs som låg, vilket påverkar möjligheterna att erbjuda individanpassade insatser och en variation av aktiviteter. Verksamheterna vill kunna anpassa sig efter gästernas förändrade behov, men den ekonomiska ramen begränsar detta. Flera verksamheter berättar att de ibland måste dra ner på material, aktiviteter och i vissa fall även på mat för att få ekonomin att gå ihop. Begränsade ekonomiska förutsättningar påverkar också möjligheten att genomföra utflykter, kulturaktiviteter och att erbjuda aktiviteter utformade efter individuella önskemål. Personal beskriver vidare att gäster ibland kommer hungriga eller törstiga på morgonen, vilket gör att de serverar frukost trots att de inte får ersättning för det.

De ekonomiska villkoren påverkar även tiden för förberedelser, uppföljning och dokumentation. Medarbetare uppger att tiden inte räcker för journalföring, kontakt med anhöriga och uppföljning av genomförandeplaner. När gäster är i behov av dubbelbemanning kan väntetider uppstå, vilket bidrar till stress och minskar möjligheterna till individanpassade aktiviteter. Låga ersättningsnivåer beskrivs även påverka möjligheterna till kompetensutveckling och verksamhetens långsiktiga utvecklingsarbete.

Dagverksamheterna beskriver också att ersättningsnivåerna påverkar lönenivåerna, vilket kan göra det svårt att konkurrera med andra delar av äldreomsorgen. Samtidigt framhåller de att dagverksamhetens dagtidstjänster och meningsfulla arbetsuppgifter har betydelse för möjligheten att behålla och rekrytera erfaren personal.

Privata aktörer beskriver mer pressade ekonomiska förutsättningar än kommunala verksamheter. De saknar tillgång till gemensamma resurser

Tabell 4. Kombinerad resultatöversikt över dagverksamheternas bedömningar av sina förutsättningar att bedriva verksamheten.

Kvantitativa	Kvalitativa
<i>Vi har goda förutsättningar att bedriva vår verksamhet med kvalitet utifrån gällande avtal och uppdragsbeskrivning</i>	<p>”Vi klarar inte ett år till ekonomiskt, det gör vi inte.” (Personal)</p> <p>”Det är tungt. Det är jättetungt. Har jag ett jobb nästa år eller inte?” (Personal)</p> <p>”Det är hyrorna, städning, massor... så att det är ju så här att de är på väg att ta slut, alltså köra oss i botten.” (Personal)</p>
Stämmer mycket bra 17	”Vi får inte betalt för frukosten så den bjuder vi på för vi känner att vikten av att äta är otroligt viktig.” (Personal)
Stämmer ganska bra 8	”Det måste ju finnas pengar för att vi ska kunna förändra verksamheten.” (Personal)
Stämmer ganska dåligt 1	”Det kräver mer kunskap och mer engagemang till de personerna. Samtidigt som det har blivit tajtare ekonomiskt också då personalmässigt.” (Personal)
Stämmer mycket dåligt 2	
Vet ej 0	
Totalt 28	

som vaktmästare och stödfunktioner, och måste själva bära samtliga kostnader. De lyfter även krav kopplade till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tillsyn av lokaler, vilka de upplever som mer omfattande än de krav kommunala verksamheter möter. Ett par privata aktörer uppger att de saknar ytterligare besparingsmöjligheter och därför riskerar nedläggning, något som skapat oro även bland gäster och anhöriga. Osäkerhet kring framtida politiska beslut om privata utförarens roll beskrivs ytterligare öka verksamheternas sårbarhet.

Sammantaget beskriver verksamheterna att en mer generös och långsiktigt hållbar ersättningsmodell skulle förbättra förutsättningarna för verksamheterna, bland annat genom minskad stress för personalen och större utrymme för utvecklingsarbete. En högre ersättningsnivå skulle även kunna underlätta för nya aktörer att etablera sig, vilket framhålls som relevant den nuvarande geografiska fördelningen av dagverksamheter i staden. Nedan kombinerade resultatöversikt, tabell 5, visar dagverksamheternas bedömningar av förutsättningarna för att bedriva sin verksamhet. I enkäten ställdes ingen fråga specifikt om ekonomiska förutsättningar, men under intervjuerna var detta ett återkommande tema. I tabellen kombineras resultat från en enkätfråga som berör förutsättningar mer generellt med citat som berör de ekonomiska förutsättningarna.

Tabell 5. Kombinerad resultatöversikt om transporten till och från dagverksamheten.

Kvantitativa			Kvalitativa
<i>I det stora hela fungerar gästernas transport till och från dagverksamheten väl</i>			
	Innerstad	Ytterstad	
Stämmer mycket bra	0	1	"Det är mycket förseningar, de kommer väldigt sent. Så gästerna själva ringer och frågar var bilarna är någon-stans. De blir ju oroliga och står och väntar." (Personal)
Stämmer ganska bra	9	5	"Som personal blir man orolig när det kommer in ett nytt ansikte som ska hämta och så ska de hämta tre stycken... vet du vem som är vem, blir den avsläppt på rätt plats?" (Personal)
Stämmer ganska dåligt	2	5	"Hemtjänstpersonal måste vänta på transporten och vi menar att vi inte kan bevilja en timme för att de ska vänta [...] det finns ingen bra lösning." (Biståndshandläggare)
Stämmer mycket dåligt	3	3	"Jag har ju inget med det dagliga att göra. Då ska de meddela mig, så ska jag sitta och boka om och ta reda på alla tider [...] tänk vad enkelt om det gick att göra lokalt." (Biståndshandläggare)
Vet ej	0	0	
Totalt	14	14	

Brister i transport

Transporterna är avgörande för att gäster ska kunna delta i dagverksamheten. Kartläggningen visar dock på omfattande brister som påverkar både gäster och personal (tabell 6). Förseningar, chaufförsbyten och bristande kontinuitet beskrivs som vanligt förekommande. Gäster kan få vänta länge, hamna i fel bil eller mötas av förare som inte känner till deras behov. Detta skapar oro, särskilt för personer med demenssjukdom där förutsägbarhet och trygghet är centralt. Flera verksamheter framhåller att en otrygg eller stressig resa kan prägla hela dagen, och i vissa fall vara det enda gästen minns från dagen.

Brister i transporterna påverkar även dagverksamheternas planering. Förseningar gör att aktiviteter inte kan starta i tid, och personalen behöver ofta samordna mellan gäster, anhöriga, hemtjänst och taxibolag. Personal beskriver hur detta tar tid från det planerade innehållet och ökar arbetsbelastningen. När bilar uteblir eller kommer sent tillkommer ytterligare administration, såsom avvikelserapporter och upprepade kontakter med transportbolagen. Vissa dagverksamheter som är samlokaliserade med särskilt boende får tillfälligt stöd av personal därifrån när administration tar mycket tid.

Transportproblemen påverkar även andra aktörer. Hemtjänstpersonalen får i vissa fall vänta på att gäster ska bli hämtade, vilket lett till diskussioner om hur mycket tid som kan beviljas för väntan. Biståndshandläggare lyfter också transporter som ett återkommande problemområde som kräver mycket kontakt, trots deras begränsade möjligheter att påverka. De uppger att de ibland måste boka om tider eller hantera praktiska problem med transporter, vilket är tidskrävande och ineffektivt. I några fall har återkommande transportproblem bidragit till att personer avslutat sin plats i dagverksamheten.

Verksamheterna upplever det nuvarande upphandlingssystemet som otillräckligt för att möta målgruppens behov. Flera verksamheter beskriver stort antal avvikelser och svårigheter att få respons från transportföretagen. De framhåller att tidigare lösningar, där dagverksamheterna själva ansvarade för transporter och hade egna chaufförer, fungerade bättre. Egna chaufförer innebar större kontinuitet, bättre kommunikation och en tryggare resa för gästerna.

Upplevelsen av att transporter fungerar bristfälligt var relativt utbredd bland verksamheterna och framträdde något tydligare i ytterstadsdelarna. Trots att transporten är en central förutsättning för att gäster ska kunna delta, upplevs den i dag som ett hinder som riskerar att begränsa både tillgång och kvalitet. Transporter ses inte bara som en logistikfråga, utan som en integrerad del av dagverksamheten med direkt betydelse för gästers trygghet, delaktighet och vilja att fortsätta komma.

Förändrad målgrupp och variationer i gästers behov

Personalen uppger att gästerna på dagverksamheterna har mer omfattande och komplexa behov än tidigare, ofta kopplade till långt framskriden demenssjukdom, psykisk ohälsa eller fysiska funktionsnedsättningar. Att målgruppen förändrats över tid framgår även i data från 2015–2024, där andelen personer med beviljad dagverksamhet (inriktning demens) som bedömts behöva stöd i minst fyra personliga aktiviteter i dagligt liv (PADL) har ökat från 12 till 17 procent. Andelen med svår eller mycket svår kognitiv nedsättning minskade först något, från 47 procent år 2015 till 44 procent år 2022 – för att därefter öka igen till 48 procent år 2024. Behoven hos gästerna beskrivs också variera stort: Vissa gäster klarar sig till stor del utan praktiskt stöd, medan andra behöver hjälp med allt från måltider till toalettbesök (tabell 7).

De varierande och ofta komplexa behoven beskrivs begränsa gästernas möjlighet att delta i aktiviteter och ställer höga krav på individanpassning. Sådan individanpassning kan i sin tur begränsas av tillgängliga resurser och lokalernas utformning och utrustning.

Personalen beskriver hur de arbetar aktivt för att skapa trygghet och främja delaktighet genom att anpassa aktiviteter efter gästens dagsform och intressen. Gästerna är i regel involverade i planeringen, och det finns etablerade rutiner för att ta tillvara synpunkter från både gäster och anhöriga. Möjligheten att erbjuda fysisk aktivitet och utomhusvistelse beskrivs som god, vilket lyfts som en styrka i verksamheterna. Att dela in gäster i mindre grupper baserat på behov och funktionsnivå framhålls som ett sätt att skapa individanpassning, men förutsättningarna för detta varierar beroende på lokaler och personalresurser. När individuella behov inte kan tillgodoses kan det i vissa fall leda till att gäster avstår från insatsen eftersom den inte upplevs som ändamålsenlig.

Personal och biståndshandläggare beskriver att differentiera och profilera dagverksamheterna utifrån exempelvis intressen, funktionsnivå eller sjukdomsbild skulle kunna vara en möjlig väg till att bättre kunna möta individuella behov. Det finns redan i dag vissa profilerade verksamheter, exempelvis med daglig utevistelse, och en utveckling mot fler inriktningar beskrivs som ett sätt att kunna öka träffsäkerheten i insatserna. Samtidigt innebär LOV att personer med beviljad dagverksamhet har rätt att välja utförare. I praktiken har det förekommit situationer där en verksamhet haft svårt att möta behoven hos en person som valt just den verksamheten, exempelvis när verksamhetens aktiviteter förutsätter en viss funktionsförmåga.

Att allt fler gäster har långt gången demenssjukdom, trots att insatsen är avsedd för personer med mild till måttlig demens, lyfts som extra utmanande. Både dagverksamheter och biståndshandläggare beskriver att dagverksamhet, i dess nuvarande form, inte alltid är ändamålsenlig för personer med långt framskriden sjukdom och omfattande omsorgsbehov. För att bättre tillgodose dessa individers behov lyfts behovet att överväga alternativa former av dagverksamhet eller andra insatser, särskilt i de fall där en flytt till vård- och omsorgsboende inte är aktuell eller dröjer.

Variation i lokalernas ändamålsenlighet

Personalen beskriver lokalerna som en central förutsättning för både dagverksamheternas kvalitet och personalens arbetsmiljö. De flesta upplever

Tabell 7. Gemensam resultatöversikt för lokalernas ändamålsenlighet och tillgänglighet

Kvantitativa					Kvalitativa	
Entré	Rum att vara ifred	Rum för social samvaro	Toaletter			
Våra gäster kan enkelt hitta och självständigt använda vår entré	I innemiljön finns god möjlighet för gästerna att kunna vara ifred, till exempel för att vila	I innemiljön finns ytor för social samvaro	På dagverksamheten finns ett tillräckligt antal toaletter	Dagverksamheten har tillgänglig och användbar toalett för personer med nedsatt rörelseförmåga	”När vi är 20 stycken så blir det väldigt, väldigt trångt... flera som sitter i rullstol, några ska ha dubbel bemanning hjälp på toaletten. Då försvinner två personal därförån.”(Personal)	
Totalt (n=28)					”Det ligger väldigt bra till, ja. Vi har sjuksköterskor och rehab på plats. Det är ju också en fördel med hjälpmedel och allt sånt.”(Personal)	
Stämmer...						
mycket bra	19	14	24	20	21	”Vi har en toalett på elva stycken och då räknar jag med personal – en toalett. Där är det ju en brist.”(Personal)
ganska bra	3	9	3	4	3	
ganska dåligt	3	3*	1*	1	2	
mycket dåligt	3*	2*	0	3*	2*	

* samtliga svar från dagverksamheter i kommunal regi (n=16)

sina lokaler som i huvudsak ändamålsenliga, med ytor för social samvaro och god tillgänglighet. Samtidigt förekommer flera begränsningar. Öppna planlösningar ger ofta god överblick men kan försvåra möjligheten att dela upp gästerna i mindre grupper eller att erbjuda avskildhet (tabell 8).

Återkommande utmaningar är brist på avskilda utrymmen, otillräcklig lokalstorlek samt svårigheter att ta emot gäster med omfattande hjälpbehov, exempelvis rullstolsburna. Trängsel vid måltider, höga ljudnivåer och begränsat rörelseutrymme beskrivs som återkommande problem, särskilt när många gäster använder rollator eller rullstol. Tillgången till toaletter

varierar stort mellan verksamheterna. Vissa lokaler har flera handikappanpassade toaletter, medan andra endast har en, vilket upplevs som otillräckligt. Otillräckligt utrymme kan innebära att lyftutrustning inte får plats, vilket begränsar möjligheterna att ta emot gäster med större omsorgsbehov. Antalet rullstolsburna gäster behöver därför i vissa fall begränsas utifrån lokalens utformning, tillgänglig utrustning och personalresurser. Sex verksamheter, varav fem är belägna i innerstadsdelar, uppger att de helt saknar möjlighet att ta emot gäster med rullstol.

Lokalernas utformning innebär i vissa fall att personalen behöver kompensera för brister för att skapa en trygg och meningsfull miljö. Det förekommer exempelvis att möbler behöver flyttas dagligen för att skapa plats för aktiviteter, vilket tar tid och påverkar arbetsmiljön. Sammantaget framkommer att flera verksamheter ser behov av förbättringar för att fullt ut kunna möta både gästernas och personalens behov. Dessa behov framträder tydligare bland kommunala verksamheter än bland privata.

Behov av fortlöpande kompetensutveckling

Både verksamhetschefer och biståndshandläggare beskriver personalen på dagverksamheterna som engagerad, kompetent och med goda kunskaper i personcentrerat arbetssätt. Många har utbildning inom demensområdet, vilket är betydelsefullt med tanke på gästernas alltmer komplexa behov (tabell 9). Undersköterskor utgör den största yrkesgruppen, och i genomsnitt motsvarar personalstyrkan tre heltidsanställda per verksamhet, med variationer mellan 1,5 och 5 heltidstjänster. Detta innebär i genomsnitt 5,2 gäster per dag och heltidsanställd.

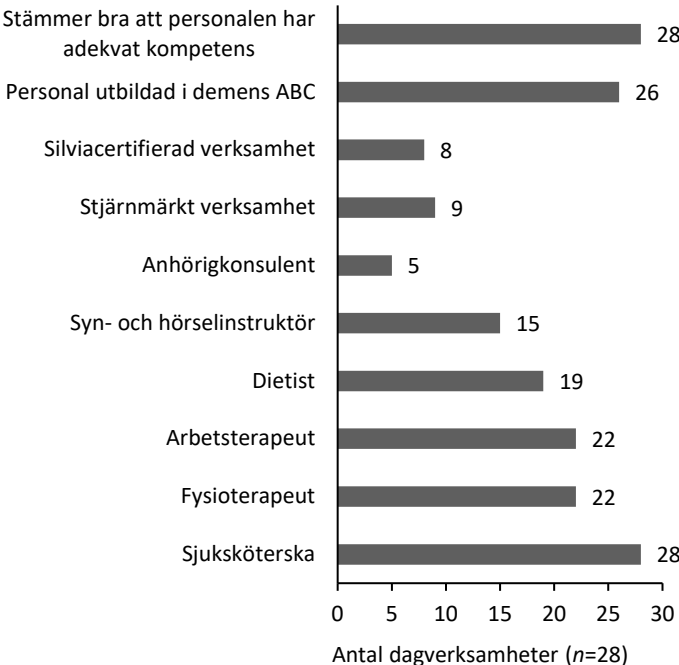
Verksamheterna uppger också att de i många fall har tillgång till flera olika yrkesroller. Fem demensinriktade verksamheter och en med social inriktning har dessutom tillgång till anhörigkonsulent. Flera verksamheter har genomgått särskilda utbildnings- och certifieringsinsatser (som Demens ABC³, Silviacertifiering⁴ och Stjärnmärkning⁵). Samtliga verksamheter angav att det stämmer mycket eller ganska bra att personalen

³ Webbutbildning baserad på Socialstyrelsens *Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom*. Framtagen av Svenskt demenscentrum. <https://www.demenscentrum.se/Utbildning/Webbutbildningar1/demensabc/>

⁴ Utbildning som tagits fram av Stiftelsen Silviahemmet och syftar till att öka kvaliteten på den vård som ges till personer med demenssjukdom. <https://www.silviahemmet.se/utbildning/silviahemscertifiering/>

⁵ Utbildningsmodell för att öka kunskap om demens och ge verktyg för att arbeta personcentrerat som tagits fram av Svenskt demenscentrum. <https://www.stjarnmarkt.se>

Tabell 8. Kombinerad resultatöversikt av dagverksamheternas tillgång till och syn på sin kompetens samt behov av kompetensutveckling.

Kvantitativa	Kvalitativa																						
<p>Personalens kompetens och utbildning, verksamheternas certifieringar, samt yrkesroller som dagverksamheter har tillgång till vid behov</p> <table border="1"> <caption>Quantitative data from the bar chart</caption> <thead> <tr> <th>Yrkesroll</th> <th>Antal dagverksamheter (n=28)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Stämmer bra att personalen har adekvat kompetens</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>Personal utbildad i demens ABC</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>Silviacertifierad verksamhet</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Stjärnmärkt verksamhet</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Anhörigkonsulent</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Syn- och hörselinstruktör</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Dietist</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Arbetsterapeut</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>Fysioterapeut</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>Sjuksköterska</td> <td>28</td> </tr> </tbody> </table>	Yrkesroll	Antal dagverksamheter (n=28)	Stämmer bra att personalen har adekvat kompetens	28	Personal utbildad i demens ABC	26	Silviacertifierad verksamhet	8	Stjärnmärkt verksamhet	9	Anhörigkonsulent	5	Syn- och hörselinstruktör	15	Dietist	19	Arbetsterapeut	22	Fysioterapeut	22	Sjuksköterska	28	<p>”Det finns inget direkt nätverk för oss... det vore väl kanske önskvärt.” (Personal)</p> <p>”De känner att de inte har resurser [...] att de ska få tillräckligt med resurser för att kunna fortsätta att vara en jättebra verksamhet.” (Biståndshandläggare)</p> <p>”Vi har väldigt många [gäster] här som inte pratar svenska. Och då har det blivit att de inte vill gå på dagverksamhet för att de inte kan kommunicera med någon. Dagverksamhet i andra språk kanske. Det är en utvecklingsfråga.” (Personal)</p>
Yrkesroll	Antal dagverksamheter (n=28)																						
Stämmer bra att personalen har adekvat kompetens	28																						
Personal utbildad i demens ABC	26																						
Silviacertifierad verksamhet	8																						
Stjärnmärkt verksamhet	9																						
Anhörigkonsulent	5																						
Syn- och hörselinstruktör	15																						
Dietist	19																						
Arbetsterapeut	22																						
Fysioterapeut	22																						
Sjuksköterska	28																						

på dagverksamheten har adekvat kompetens utifrån gällande avtal och uppdragsbeskrivning.

Trots detta beskriver verksamheterna ett behov av fortlöpande kompetensutveckling. De efterfrågar fördjupad kunskap särskilt inom demensvård, beteendemässiga och psykiska symtom vid demens (BPSD), psykisk ohälsa och anhörigstöd. Särskilt verksamheter med social inriktning lyfter också behov av kompetens inom rehabiliterande arbetssätt. Digital kompetens samt ökad kompetens inom hygien, mathantering och dokumentat-

ion nämns som ytterligare utvecklingsområden, liksom utbildning i friskvårdsaktiviteter såsom yoga och mindfulness. De anger dock att kostnaderna begränsar möjligheterna att prioritera kompetensutveckling i önskad omfattning.

Språkbarriärer utgör i vissa fall hinder för deltagande i dagverksamhet. Det finns exempel på att gäster tackat nej till en plats eftersom personalen inte talar ett språk de behärskar, något som särskilt berör personer med demenssjukdom som förlorat sitt andraspråk (svenska). Biståndshandläggare beskriver ett behov av verksamheter med språklig och kulturell kompetens, liknande de anpassningar som finns inom vård- och omsorgsboenden.

Flera verksamheter lyfter vikten av nätverk och samverkan mellan dagverksamheter, men beskriver att möjligheterna att delta i sådana forum i dag är begränsade. Det saknas mer strukturerade former för erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande.

Behov av stärkt samverkan och samsyn på insatsen

Resultaten från både intervjuer och enkätundersökningen pekar på ett behov av att tydliggöra dagverksamheternas uppdrag, för att skapa förutsättningar för en gemensam syn på när och för vem dagverksamhet är en lämplig insats. En tydligare samsyn beskrivs som viktig för att öka träffsäkerheten i insatsen, så att individens behov och verksamhetens förutsättningar stämmer överens. Dagverksamhet är en insats som förutsätter att gäster kan fungera i grupp och tillgodogöra sig verksamhetens aktiviteter. Samtidigt framkommer att dessa aspekter inte alltid vägs in fullt ut i samband med biståndsbedömning och beviljande av insatsen. Dagverksamheterna beskriver att andelen gäster med mycket omfattande omsorgsbehov, och därmed sämre möjligheter att tillgodogöra sig det sociala sammanhanget och aktiviteter, har ökat. De lyfter behovet av specifika riktlinjer när dagverksamhet beviljas primärt för avlastning för anhöriga, så att den enskildes behov inte riskerar att bli underordnade anhörigas.

Biståndshandläggare beskriver att de har begränsade verktyg för att matcha individer till rätt dagverksamhet och efterfrågar förbättrade möjligheter att få överblick över verksamheterna vad gäller till exempel språk, inriktning och intresseområden.

Tabell 9. Kombinerad resultatöversikt gällande kommunikation och informationsutbyte mellan biståndshandläggare och dagverksamheter

Kvantitativa				Kvalitativa
Beställningar från biståndshandläggarna innehåller:				"Jag tycker det funkar jättebra. De är lättillgängliga för att ställa frågor och diskutera vad som funkar och inte funkar." (Biståndshandläggare)
Den in-formation vi behöver (n=28)	Tillräcklig in-formation om gästens sjukdom (n=28)	Tillräcklig in-formation om gästens om-sorgsbehov (n=28)	"Det är väldigt blandat... ibland kan de kopiera en gammal beställning som inte stämmer alls." (Personal)	
Stämmer mycket bra	3	1	2	"Vi får varken mejl eller telefon-nummer... man vet inte vem det är som är biståndshandläggare." (Personal)
Stämmer ganska bra	18	10	18	
Stämmer ganska dåligt	7	11	6	"Men så ansöker de om flera dagar. Då är det oftast ett nej nuförtiden.... det är ju så konstigt... varför blir man ofta nekad det?" (Personal)
Stämmer mycket dåligt	0	4	2	"De flesta vill alltid öka sina dagar... för att de tycker att det är så kul där." (Biståndshandläggare)
Vet ej	0	2	0	

Dagverksamheter och biståndshandläggare uppger att deras samverkan överlag fungerar väl, men med betydande variationer (tabell 10). Personalen beskriver att samarbetet ofta fungerar bättre inom den egna stadsdelen, särskilt när handläggare har lång erfarenhet och när regelbundna möten förekommer. Samarbete över stadsdelsgränser beskrivs som mer utmanande. Biståndshandläggare framhåller dagverksamheternas professionalitet, tillgänglighet och flexibilitet. Samtidigt beskriver dagverksamheterna brister i samverkan, bland annat i form av otydlig kommunikation, frekventa handlägggarbyten och bristande information vid insatsens avslut, vilket försvårar planering.

Dagverksamheterna beskriver också svårigheter för gäster med behov av utökad tid på dagverksamheten att få detta beviljat. Det vanligaste beslutet om dagverksamhet avser två dagar per vecka, samtidigt som många gäster och anhöriga efterfrågar fler dagar. Enligt verksamheterna får ansökningar om utökad omfattning ofta avslag.

Dagverksamheterna uppger att beställningar från biståndshandläggare varierar i kvalitet och kan sakna centrala uppgifter om gästens behov, vilket i vissa fall leder till felplaceringar. Beställningarna kan även vara för omfattande och innehålla information som upplevs mindre relevant, eller vara inaktuella, särskilt när personer har stått i kö en längre tid och behovet förändrats under väntetiden. Dagverksamheterna efterfrågar därför mer standardiserade beställningar med relevant och aktuell information. Både handläggare och verksamheter betonar vikten av tydligare kontaktvägar, särskilt i samband med uppföljningar och förändrade behov.

Enkätresultaten visar att en tredjedel av verksamheterna inte anser att beställningarna innehåller tillräcklig information. Brister gäller främst uppgifter om grad av demenssjukdom och omsorgsbehov. I en stadsdel har man i ett samverkansprojekt mellan dagverksamheter och biståndsenhet utvecklat en särskild beställningsmall som handläggare använder vid beställning samt initierat andra åtgärder för att förbättra samarbetet mellan dagverksamheter och beställarenhet.^{6,7}

Utöver samverkan mellan biståndshandläggare och dagverksamheter lyfter också dagverksamheterna utmaningar i kommunikationen med hemtjänsten. Brister i informationsöverföring påverkar gästernas förberedelser och omsorg, exempelvis när det gäller klädsel, medicinering och aktuell dagsform. En mer samordnad och sammanhängande kommunikation skulle underlätta för verksamheterna och stärka stödet till den enskilde.

⁶ Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (kommande). *Samverkan för ökad träffsäkerhet – ett projekt där biståndsenhet och dagverksamhet samverkat för att bättre möta behoven hos gästerna*. Rapport.

⁷ Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum (2026). *Så kan dagverksamheter och beställarenheter arbeta för att möta äldres behov*. Frukostseminarium. <https://aldrecentrum.se/enskilt-dokument/frukostseminarium-sa-kan-dagverksamheter-och-bestallarenheter-mota-aldres-behov/>

DISKUSSION

Resultatet av vår kartläggning visar på det stora värdet av dagverksamhet, som skapar meningsfullhet, social gemenskap och struktur i vardagen för gästerna. Verksamheternas mål är att erbjuda en trygg och anpassad miljö som främjar delaktighet och som kan möjliggöra kvarboende i det egna hemmet. Dagverksamheten blir ofta ett viktigt socialt sammanhang, och för anhöriga kan den innebära avlastning och återhämtning. Samtidigt framträder en central utmaning för verksamheterna: att med begränsade resurser erbjuda en tillgänglig och individanpassad gruppverksamhet för personer med komplexa och föränderliga behov. Vidare identifierade vi ett antal centrala aspekter av denna utmaning, aspekter där det finns behov av utveckling, och som är avgörande för att dagverksamheterna ska kunna erbjuda en tillgänglig, jämlik och individanpassad verksamhet av god kvalitet.

Ett syfte med kartläggningen har varit att belysa frågan om jämlik tillgång till dagverksamhet. Analysen pekar på variationer mellan stadsdelarna i antal platser i förhållande till befolkningsstorlek, där innerstadsdelarna övergripande har en relativt högre tillgång. Därutöver framgår att social dagverksamhet endast finns i innerstaden. Detta innebär att möjligheten att ta del av insatsen skiljer sig geografiskt.

I detta sammanhang framträder även transportens betydelse. Restid och tillgång till fungerande transporter påverkar i hög grad möjligheten att delta, och längre resvägar kan utgöra en konkret begränsning, särskilt för personer med kognitiva eller fysiska funktionsnedsättningar. Kartläggningen pekar dessutom på betydande brister i transportsystemet, både vad gäller logistik och bemötande, vilket kan få konsekvenser för trygghet, förutsägbarhet och i förlängningen faktisk närvaro. Ur ett jämlikhetsperspektiv kan transport och restid betraktas som en tillgänglighetsfaktor, då de påverkar möjligheten till valfrihet och att vara delaktig (Myndigheten för delaktighet 2018, Unsworth m fl 2022, Lanthier-Labonté m fl 2024).

Resultaten ger också en bild av en målgrupp i förändring. En stor andel av gästerna har i dag omfattande funktionsnedsättningar, och verksamheterna beskriver att behoven över tid blivit mer komplexa. Denna utveckling kan förstås i ljuset av en åldrande befolkning, en ökad förekomst av demenssjukdom samt en tydlig inriktning mot kvarboende. Samtidigt innebär den ökade heterogeniteten att det blir svårare att inom en och

samma verksamhet tillgodose hela bredden av behov. Skillnaderna mellan personer i tidiga respektive mer avancerade skeden av demenssjukdom är betydande, vilket riskerar att leda till att vissa grupper inte får ett innehåll som fullt ut motsvarar deras förutsättningar.

Mot denna bakgrund aktualiseras frågan om behovet av en ökad differentiering av dagverksamheterna för att bättre möta variationen i målgruppens behov. I kartläggningen framhåller både personal och biståndshandläggare att en tydligare profilering exempelvis utifrån funktionsnivå eller intresse kan bidra till en mer träffsäker matchning mellan individ och verksamhet. Samtidigt behöver detta ses i relation till lagen om valfrihetssystem (LOV), som ger den enskilde rätt att välja utförare. Erfarenheterna visar att denna valfrihet inte alltid resulterar i en ändamålsenlig matchning, utan i vissa fall kan leda till att verksamhetens inriktning inte överensstämmer med individens behov. För att hantera detta lyfter dagverksamheter och biståndshandläggare behovet av tydligare uppdragsbeskrivningar samt en ökad samverkan mellan beställare och utförare. Resultaten från kartläggningen sätter ljuset på behovet av att, för att valfrihet och profilering ska fungera i praktiken, ha både ett tillräckligt antal platser, en variation av profiler som kan möta olika grader av funktionsnedsättning och en välfungerande samordning över staden.

Vidare lyfter dagverksamheter fram de ekonomiska förutsättningarna som en betydande aspekt. De beskriver hur nuvarande ersättningsnivåer begränsar möjligheterna att bedriva verksamheter som är både kvalitativa och långsiktigt hållbara, särskilt i relation till en målgrupp med omfattande behov. Detta blir särskilt tydligt mot bakgrund av de ökade krav som målgruppens förändring medför, vilket understryker vikten av att anpassa resurstilldelningen till uppdragets komplexitet.

Parallellt framträder även dagverksamhetens förebyggande potential. Detta är något som också lyfts i de lagar, riktlinjer och styrdokument som dagverksamheterna följer (Socialstyrelsen 2017, Socialdepartementet 2025, Socialtjänstlag SFS 2025:400). och där verksamheterna beskrivs bidra till att bryta isolering, skapa struktur i vardagen och främja psykiskt välbefinnande. Utifrån forskning om demenssjukdom kan detta innebära möjligheter att förebygga eller fördröja negativa konsekvenser, såsom passivisering, psykisk ohälsa, ensamhet och sekundär funktionsförlust (Livingston m fl 2024). Samtidigt pekar forskning på att insatsens omfattning kan ha betydelse för dess effekt (Kelly m fl 2016). Dagverksamhet är

därför inte enbart en stödinsats i nuet, utan även en del i ett långsiktigt och hållbart nyttjande av äldreomsorgens resurser.

Mot denna bakgrund framstår det som angeläget att både vidareutveckla och systematiskt följa upp dagverksamheten. Inom ramen för denna kartläggning har det inte varit möjligt att bedöma om antalet platser samt antal dagar per gäst motsvarar det faktiska behovet i befolkningen, även om resultaten visar att köer förekommer vid flera verksamheter. Osäkerheten kring balansen mellan behov och utbud tydliggör vikten av kontinuerlig uppföljning, både av tillgången till insatsen, till vilka målgrupper och i vilken omfattning den erbjuds, som av dess kvalitet och kostnadseffektivitet. Detta är särskilt relevant i relation till insatsens förebyggande potential, exempelvis i vilken utsträckning den kan bidra till att skjuta upp behovet av vård- och omsorgsboende.

I detta sammanhang kan kartläggningen utgöra ett viktigt kunskapsunderlag genom att peka ut centrala utvecklingsområden.

Sammanfattningsvis framstår dagverksamhet som en väletablerad och högt värderad insats med betydande utvecklingspotential. För att denna potential ska tas tillvara krävs ett sammanhållet arbete där frågor om jämlik tillgång, transportens betydelse, målgruppens förändrade behov, organisering inom valfrihetssystemet samt ekonomiska förutsättningar och systematisk uppföljning utgör viktiga delar.

SLUTORD

Behovet av fortsatt utveckling av insatsen dagverksamhet för äldre personer är tydligt, mot bakgrund av en växande andel äldre personer, ökat kvarboende i hemmet och begränsade antal särskilda boendeplatser. Dagverksamhet är en insats med stor potential att främja livskvalitet och hälsa, möjliggöra kvarboende, och fungera som avlastning av anhöriga, men verksamheterna beskriver sig samtidigt vara hårt pressade.

Den förändrade rollen för dagverksamhet, från att tidigare ha varit en tidig insats för att stärka livskvalitet till att i allt högre grad fungera som en åtgärd för att förhindra eller skjuta upp inflyttning till särskilt boende, ställer nya krav på verksamheternas flexibilitet, kompetens och resurser.

Denna rapport utgör den första stadsövergripande kartläggningen av dagverksamheter i Stockholms stad på senare tid och är ett viktigt bidrag till ett område där kunskapen hittills varit begränsad. Rapporten lyfter dagverksamhetens unika värde och styrkor för samhället, samtidigt som den synliggör tydliga utvecklingsområden som behöver hanteras för att säkerställa verksamheternas långsiktiga kvalitet och hållbarhet.

Tack

Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter som har bidragit till kartläggningen genom att svara på enkäten, delta i intervjuer och medverka i dialogmöten. Extra stort tack till de dagverksamheter vi har haft förmånen att besöka och vars engagemang och insikter har varit viktiga för denna kartläggning. Ett särskilt tack till våra referenspersoner för värdefulla synpunkter under arbetets gång.

REFERENSER

Berger EY (1980). A system for rating the severity of senility. *Journal of the American geriatrics society* 28(5): 234-236.

Fetters MD, Curry LA och Creswell JW (2013). Achieving integration in mixed methods designs – principles and practices. *Health services research* 48(6, Pt2): 2134-2156.

Fetters MD och Tajima C (2022). Joint displays of integrated data collection in mixed methods research. *International journal of qualitative methods* 21:16094069221104564.

Katz S (1983). Assessing self-maintenance: activities of daily living, mobility, and instrumental activities of daily living. *Journal of the American geriatrics society* 31(12): 721-727.

Kelly R, Puurveen G och Gill R (2016). The effect of adult day services on delay to institutional placement. *Journal of applied gerontology* 35(8): 814-835.

Lanthier-Labonté S, Chaudhury H, Wong J och Hung L (2024). Dementia-friendly transportation services: a scoping review. *The Gerontologist* 64(7): gnae047.

Livingston G, Huntley J, Liu KY, Costafreda SG, Selbæk G, Alladi S, Ames D, Banerjee S, Burns A, Brayne C, Fox NC, Ferri CP, Gitlin LN, Howard R, Kales HC, Kivimäki M, Larson EB, Nakasujja N, Rockwood K, Samus Q, Shirai K, Singh-Manoux A, Schneider LS, Walsh S, Yao Y, Sommerlad A och Mukadam N (2024). Dementia prevention, intervention, and care: 2024 report of the Lancet standing commission. *Lancet* 404(10452): 572-628.

Myndigheten för delaktighet (2018). Kvalitet i färdtjänsten. Redovisning av ett regeringsuppdrag. Myndigheten för delaktighet.

Socialdepartementet (2025). Varje dag räknas: nationell demensstrategi 2025–2028 (S2025/00121). Socialdepartementet.

Socialstyrelsen (2017). Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom. Stöd för styrning och ledning. Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020). Dagverksamhet för personer med demenssjukdom. En vägledning. Socialstyrelsen.

Socialtjänstlag (SFS 2025:400). Socialdepartementet

Stockholms stad (2024). Dagverksamhet – Stockholms stad. Anbudsinbjudan (Förfrågningsunderlag dagverksamhet, Dnr: ALD 2024-91). Stockholms stad.

Unsworth C, Dickerson A, Gélinas I, Harries P, Margot-Cattin I, Mazer B, Stapleton T, Swanepoel L, Timmer A, Niekerk LV och Vrkljan B (2022). Linking people and activities through community mobility: an international comparison of the mobility patterns of older drivers and non-drivers. *Ageing and society* 42(8): 1938-1963.

von Berens Å, Wallcook S och Meinow B (2025). SNAC Stockholm 2022. En beskrivning av äldreomsorgstagarna och omsorgens omfattning i Stockholms stad 2022. Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum. Rapport 2024:6.

BILAGOR

Bilaga 1. Beskrivande statistik över tillgång och beslut om dagverksamhet

Bilaga 1 kan laddas ner i digitalt format via denna länk: https://aldrecentrum.se/wp-content/uploads/2026/06/260608_Rapport_Dagverksamhet_2026_Bilaga_1.pdf

Bilaga 2. Svarsrapportering från enkät

Bilaga 2 kan laddas ner i digitalt format via denna länk: https://aldrecentrum.se/wp-content/uploads/2026/06/260608_Rapport_Dagverksamhet_2026_Bilaga_2.pdf

Bilaga 3. Semistrukturerad intervjuguide dagverksamheter

Syfte att fånga:

- Personalresurser och kompetens i dagverksamheterna, exempelvis personaltäthet, utbildning, talade språk bland personal.
- Lokalernas tillgänglighet, utrustning och eventuell utemiljö.
- Förutsättningar att tillgodose gästernas individuella behov, exempelvis möjlighet att dela upp gruppen och anpassa verksamhet och aktiviteter till olika funktionsnivåer och intressen.
- Beskrivning av vilka utvecklingsbehov personal inom dagverksamheter och biståndshandläggare ser i nuläget.

Frågeområden

1. Vilka är er målgrupp?
2. Hur ser era förutsättningar ut att bedriva verksamheten med kvalitet? (Utifrån gällande avtal och uppdragsbeskrivning)
3. Vad fungerar bra och mindre bra när det gäller lokaler, personal, kompetens, utrustning och ersättningar?
4. Hur ser era möjligheter ut att anpassa verksamheten till gästernas individuella behov?
5. Hur fungerar samverkan med biståndshandläggare? (beställning, uppstart, uppföljning, avslut)
6. Hur ser er kontakt ut med anhöriga?
7. Hur hanteras köer och tilldelning av plats?
8. Vilka är era största utmaningar i verksamheten?
9. Hur ser ni på framtiden för verksamheten?
10. Vad behöver utvecklas i er verksamhet? (i arbetssätt, samverkan, resurser eller utbud)

Bilaga 4. Semistrukturerad intervjuguide biståndshandläggare

Syfte att fånga

- Beskrivning av hur biståndshandläggare ser på insatsen dagverksamhet och hur de resonerar vid ansökningar och beslut. Till exempel vilken är målgruppen, tillgänglighet, tillgång till plats, möjlighet till transport.
- Beskrivning av vilka utvecklingsbehov biståndshandläggare ser i nuläget.

Frågeområden

1. Hur kommer insatsen dagverksamhet på tal när ni möter äldre personer? För vilka är det aktuellt att föreslå insatsen, berätta.
2. Hur går det till vid bedömning och beslut om dagverksamhet
3. Hur hanteras valfrihet och den äldres önskemål?
4. Hur ser tillgången till dagverksamhet ut i olika delar av staden?
5. Hur fungerar köhantering och tilldelning av plats?
6. Hur ser kontakten och samverkan med dagverksamheterna ut?
7. Vilken information är viktig att inkludera i beställningen?
8. Hur följs insatsen upp och avslutas?
9. Vilka behov av utveckling eller förändringar ser ni?

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum har på uppdrag av äldreförvaltningen kartlagt dagverksamheterna i Stockholms stad. Syftet var att ge en samlad bild av verksamheterna, belysa om tillgången är jämlik och tillräcklig, vilka förutsättningar som råder, samt hur biståndsbedömningen påverkar den enskildes möjligheter att få sina behov tillgodosedda. Kartläggningen har även haft som mål att identifiera de utvecklingsbehov som verksamheterna själva lyfter fram.

Underlaget bygger på analys av statistik, en enkät till samtliga dagverksamheter samt intervjuer med personal och dialogmöten med biståndshandläggare. Tillsammans ger detta en bred bild av hur dagverksamheterna är organiserade och fungerar.

Resultaten visar att dagverksamhet är en viktig insats inom äldreomsorgen. Den bidrar till social samvaro, meningsfulla aktiviteter, struktur i vardagen, och avlastning för anhöriga. Samtidigt framträder en central utmaning: att med begränsade resurser möta behoven hos personer med olika och ofta komplexa och föränderliga förutsättningar.

Det finns också variationer i tillgång och förutsättningar att bedriva dagverksamhet mellan olika delar av staden. Sammantaget finns det behov av fortsatt utveckling, särskilt när det gäller tillgänglighet, jämlikhet och individanpassning.

